

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2022

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2022

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL 2022

privind implementarea proiectului din cadrul Programului de Stat (2020–2023)

**„Abordarea interdisciplinară bioetico-socio-medicală a contingentului vulnerabil de
populație cu stare severă de sănătate și posibilitățile de reabilitare”**

Cifrul proiectului **20.80009.8007.36**

Prioritatea Strategică **Sănătate**

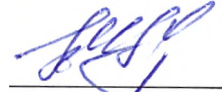
Rectorul USMF „Nicolae Testemițanu”

CEBAN Emil

Președintele Consiliului Științific

GROPPA Stanislav

Conducătorul proiectului

OJOVAN Vitalie

Chișinău 2022

1. Scopul etapei anuale conform proiectului depus la concurs (obligatoriu)

Sinteza studiilor interdisciplinare al contingentului vulnerabil de populație cu stare severă de sănătate și posibilitățile de reabilitare.

2. Obiectivele etapei anuale (obligatoriu)

1. Stabilirea, în baza datelor obținute din primii doi ani de activitate la proiect, a unui program de studii polidimensionale, dinamice și de scurtă durată: sociologice individualizate, bioetice (de verificare a implementării corecte a principiilor respective), teoretico-medicale, clinico-medicale, de reabilitare, de consiliere spirituală, etc.
2. Realizarea unui ciclu de treninguri destinat unor subiecte de analiză și soluționare a situațiilor survenite în viața individului vulnerabil prin prismă interdisciplinară.
3. Prezentarea unei serii de seminare cu scop de instruire a personalului ce activează cu contingentul de persoane vulnerabile.
4. Organizarea unui for științific național cu participare internațională și abordarea la ședințele acestuia a diferitor subiecte din proiect.
5. Analiza rezultatelor obținute în cel de-al III-lea an de realizare a proiectului.
6. Elaborarea și prezentarea raportului de realizare a proiectului pentru anul III de activitate.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei anuale (obligatoriu)

1. Suplinirea unor lacune determinate de acțiunile antipandemice referitor la sondajele sociologice pentru unele categorii vulnerabile de populație.
2. Întreprinderea acțiunilor de cercetare, pe de o parte, și de formare a cunoștințelor și abilităților aplicative, pe de altă parte, prin organizarea unor manifestări.
3. Organizarea unui proces de verificare a datelor obținute, schimbului de experiență și de informare suplimentară referitor la acțiunile întreprinse în cadrul proiectului la scară mai extinsă, internațională.
4. Sistematizarea și diseminarea rezultatelor obținute.

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei anuale (obligatoriu)

1. S-au întreprins studii sociologice suplimentare (pe lângă cele realizate conform planificării anterioare) realizate în mod selectiv, unde în perioada pandemiei au fost întâlnite anumite dificultăți.
2. Au fost realizate analize științifice corespunzătoare, iar rezultatele investigațiilor întreprinse au fost prezentate și discutate la foruri științifice importante locale și internaționale.
3. S-au publicat materiale în baza studiilor interdisciplinare (sociologice, bioetice ș.a.) în culegeri ale forurilor științifice, reviste de specialitate sau compartimente din monografii.
4. Au fost organizate diverse acțiuni cu caracter practic, de instruire, pentru unele categorii de specialiști.
5. S-au analizat rezultatele obținute și s-a decis valorificarea acestora în următorul an de activitate în proiect.

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini) (obligatoriu)

În baza investigațiilor sociologice suplimentare, a studiilor interdisciplinare întreprinse, preponderent celor sociologice și bioetice, au fost obținute rezultate importante de ordin teoretico-metodologic și aplicativ referitor la contingentul vulnerabil de populație cu stare severă de sănătate. Aceste rezultate au fost prezentate și editate ca publicații științifice preponderent în culegeri de materiale de specialitate, cât și în articole ori compartimente monografice. Majoritatea concluziilor au fost prezentate la diferite foruri științifice internaționale, pentru a compara și corela cu pozițiile altor cercetători în domeniu. În urma discuțiilor studiile întreprinse la tema proiectului s-au dovedit a fi actuale și originale. S-a stipulat faptul, că în condițiile autohtone și regionale, sunt valabile

postulatele clasice ale bioeticii potteriene, atât de mult aplicate în condițiile sociale occidentale. Concomitent în spațiul autohton sunt necesare anumite configurații specifice de valori și de repere bioetice pentru ca acestea să fie utilizate într-un cadru praxiologic, clinic sau organizațional, cu persoane vulnerabile bolnave sever. Studiile sociologie întreprinse anterior, dar și cele suplimentare, au demonstrat atât la pacienții de categorie vulnerabilă, cât și la personalul de specialiști ce interacționează cu ei, deficiențe în cunoașterea principiilor bioetice, iar la pacienți deseori chiar celor elementare. Respectiva stare de lucruri se atestă nu numai în condițiile sociale autohtone, dar și la scară regională, fiind specifice condițiile din statele Europei de Este, foste sovietice ori cele din lagărul socialist. Compararea rezultatelor cu situația ce domină în unele state dezvoltate, denotă o serie de probleme ce urmează a fi soluționate în domeniul medicinei și cel al asistenței sociale. Bioetica constituie factorul și condiția facilitantă de abordare interdisciplinară a vulnerabilității la unele categorii de populație cu stare severă de sănătate.

Concluziile formulate au stat la baza alcătuirii unui program special pentru organizarea unor treninguri ori seminare practice cu specialiștii antrenați în diverse activități cu persoane vulnerabile suferinde. Aceste manifestări au avut un scop dublu: primul, verificarea soluțiilor practice survenite în urma cercetărilor științifice întreprinse; al doilea, prezentarea specialiștilor a unui set de cunoștințe și abilități practice în lucrul cu persoane vulnerabile.

Inițial au fost planificate și întreprinse activități de instruire a specialiștilor ce activează cu contingentul de persoane vulnerabile: *Workshop-ul științifico-informativ pe teme actuale ale medicinei cu tema: „Ethical dilemma of the vulnerable patient”* (prezentatori: lector univ., dr. în filos. Banari Ion; asist. univ. Federiuc Victoria, lector univ.) în cadrul Congresului internațional *MedEspera 2022: The 9th International Medical Congress for Students and Young Doctors*, 12-14 May 2022, „Nicolae Testemitanu” State University of Medicine and Pharmacy of the Republic of Moldova, Chișinău; întruniri informative la penitenciarul din suburbia „Pruncul”, unde există serviciu medical pentru o serie de afecțiuni caracteristice minorilor și vârstnicilor; în Secția de geriatrie a Spitalului Clinic al Min. Sănătății; în Secția de endocrinologie a Institutului Mamei și Copilului ș.a.

Ulterior au fost organizate manifestări cu subiecte mai concrete și abilități aplicative – treninguri cu subiecte de analiză și soluționare a situațiilor survenite în viața individului vulnerabil:

„*Identificarea și abordarea stărilor de vulnerabilitate la minorii cu diabet zaharat*”: Trening pentru specialiștii ce realizează acțiuni bio-psiho-sociale la acest contingent de pacienți. Acțiune organizată împreună cu Centrul Național de Bioetică, Secția Endocrinologie pediatrică a Institutului Mamei și Copilului, Catedra de filosofie și bioetică a USMF „Nicolae Testemitanu”, Institutul de fiziologie și sanocreatologie. 30 iunie 2022. Prezentator: Ojovan Vitalina, cercetător științific, medic endocrinolog, doctorandă.

„*Persistența accentuată a vulnerabilității la persoanele aflate sub îngrijire paliativă*”: Trening pentru specialiștii ce realizează acțiuni paliative și de asistență spirituală la respectivul contingent de persoane. Acțiune organizată împreună cu Centrul Național de Bioetică, Catedra de filosofie și bioetică a USMF „Nicolae Testemitanu”. 26 august 2022. Prezentator: Banari Ion, cercetător științific superior, dr. în filos., lect. univ.

„*Vulnerabilitatea deținutului în cadrul consilierii sale spirituale pe fundalul stării precare de sănătate*”: Trening pentru specialiștii ce realizează acțiuni de consiliere spirituală la contingentul de deținuți. Acțiune organizată împreună cu Centrul Național de Bioetică, două instituții de penitenciar,

Catedra de filosofie și bioetică a USMF „Nicolae Testemițanu”. 26 august 2022. Prezentator: Cojocaru Viorel, cercetător științific, asist. univ.

Prezentarea de seminare cu scop de instruire a personalului ce activează cu contingentul de persoane vulnerabile:

„*Starea de sănătate și vulnerabilitatea persoanei*”: Seminar de instruire a asistenților spirituali pentru persoanele vulnerabile ce suferă de diverse maladii. Acțiune organizată în cadrul Proiectului de cercetare împreună cu Centrul Național de Bioetică, Catedra de filosofie și bioetică a USMF „Nicolae Testemițanu”. 4 iulie 2022. Prezentator: Banari Ion, cercetător științific superior, dr. în filos., lect. univ.

„*Abordarea pacienților vulnerabili în condiții speciale de internare*”: Seminar de instruire a personalului cu activitate în instituțiile de penitenciar și a serviciului de psihiatrie. Acțiune organizată în cadrul Proiectului de cercetare împreună cu Centrul Național de Bioetică, Catedra de filosofie și bioetică a USMF „Nicolae Testemițanu”. 2 septembrie 2022. Prezentatori: Condrațiu Svetlana, cercetător științific superior, dr. în șt. med., conf. univ.; Cobîleanschi Oleg, cercetător științific superior, dr. hab. în șt. med., prof. univ.; Cojocaru Viorel, cercetător științific, asist. univ.

În rezultat au fost instruite circa cincizeci de specialiști ce activează cu persoane de vârstă minoră sau vârstnică având stare precară de sănătate.

Un eveniment important a fost și participarea unor membri ai proiectului la elaborarea unui compartiment al monografiei internaționale „*Здоров'я, Медицина та Філософія: стратегії виживання в умовах ковідної реальності* (Kiev, 2022) unde s-a inclus un material inedit dedicat abordării bioetice a vulnerabilității pacientului în condițiile pandemiei de Covid-19. Autorii au remarcat că situația sistemului de sănătate în contextul pandemic din lume scoate la iveală existența unor dileme etice și bioetice legate de sistemul de sănătate și societate, inclusiv cum să se definească beneficiile, cum să se distribuie resursele medicale echitabil, respectul pentru posibilitatea de a decide, de autodominare, dreptul la viața privată sau libertate în reflectarea morală, cum să se gestioneze consimțământul informat și nevoile speciale ale pacienților incurabili, cum să se implice comunitățile în cazul vârstnicilor, pacienților cu dezabilități, persoanelor care trăiesc cu afecțiuni cronice și cum se pot atenua preocupările legate de discriminare și efectele inechităților structurale și sociale. În context particular, criza sănătății publice în contextul pandemiei Covid-19 este o criză a respectării și implementării principiilor valabile în sănătate, cum ar fi prevenirea, precauția și protecția comunitară, care implică deficiențe în alocarea resurselor medicale, determinate de caracterul spontan cu privire la măsurile masive și excesiv de precare. Tranziția de la îngrijirea medicală tradițională centrată pe pacient la o îngrijire centrată pe sănătatea publică, riscă să eclipseze evaluarea echitabilă dintre risc-beneficiu comunitar și risc-beneficiu individual al pacienților incurabili.

O etapă importantă a fost cea prezentării și discutării rezultatelor cercetărilor într-un cadru extins, internațional fapt atins prin organizarea forului internațional *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare*: Conferință Științifică Internațională. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Organizatori: USMF „Nicolae Testemițanu”, Centrul Național de Bioetică din R.Moldova; coorganizatori: Institutul Național de Patologie „Victor Babeș” din București, Universitatea Națională de Sănătate „P. Shupyk” din Ucraina, Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie din R.Moldova. Forul a fost organizat în cadrul proiectului „Abordarea

interdisciplinară bioetico-socio-medicală a contingentului vulnerabil de populație cu stare severă de sănătate și posibilitățile de reabilitare”.

La ședințele acestei Conferințe Științifice Internaționale au fost prezentate subiectele prezentate subiecte de actualitate din diverse domenii ale științei și filosofiei, relevând cu predilecție problemele vieții și sănătății umane în condițiile societății contemporane, caracterizată prin diverse și complexe procese în toate sferele de activitate, fapt ce plasează omenirea în fața unor noi provocări. Ediția cuprinde cele mai recente și interesante valorificări științifice ale cercetătorilor din țară și de peste hotare incluse în trei compartimente: „Medicina și societatea între realizări și probleme presante”, „Cadrul spiritual și asigurarea calității vieții, bunăstării și siguranței în sănătate”, „Viața și sănătatea omului contemporan din perspectivă multidimensională” și subsecția: „Probleme actuale de fiziologie umană și sănătate în abordare interdisciplinară”. A fost prezenți circa 102 participanți din 5 țări: R.Moldova, România, Ucraina, Franța și Canada.

Rezultatele forului au dovedit încă o dată în plus universalitatea și utilitatea principiilor bioetice, rolul acestora în soluționarea unor probleme cu caracter interdisciplinar. Participanții au evidențiat caracterul practic, aplicativ al bioeticii și universalitatea suportului ei teoretico-metodologic în identificarea, valorificarea și rezolvarea situațiilor apărute în cadrul medicinei și asistenței medicale și sociale din diverse instituții ce au pacienți vulnerabili. Concluziile formulate vor fi utilizate în etapele finale ale realizării proiectului.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații (obligatoriu)

A se vedea Anexa 1A

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului (obligatoriu)

Implementarea rezultatelor proiectului va avea un impact pozitiv manifestat în câteva dimensiuni:

1) cognitiv-teoretică – se vor elabora și lansa postulate științifice relevante care vor reflecta starea de lucruri în spațiul autohton în domeniul sănătății contingentului vulnerabil de populație;

2) praxiologico-aplicativă – se va contribui în mod concret la elaborarea modalităților de reabilitare multiaspectuală a contingentului de populație vulnerabil cu stare severă de sănătate, inclusiv prin îmbunătățirea asistenței medicale, a studiilor biomedicale și clinice ce implică aceste categorii vulnerabile;

3) cultural-spirituală – reieșind din caracterul interdisciplinar al studiului, aplicarea recomandărilor prezumate va contribui esențial la ridicarea nivelului de cultură al profesioniștilor din domeniul medicinei și asistenței sociale;

4) economică – efectul implementării recomandărilor finale va contribui la redresarea unor stări de lucruri, ceea ce are relevanță economică prin eficientizarea costurilor în domeniul sănătății, scăderea nivelului de corupție, reducerea cheltuielilor neefective în sfera medicală etc.

8. Infrastructura de cercetare utilizată în cadrul proiectului (obligatoriu)

Echipa proiectului cuprinde experți din toate domeniile abordate, cu grad științific (2 doctori habilitați și 4 doctori în științe) și experiență în cercetare și implementarea proiectelor similare. Totodată echipa proiectului a inclus tineri cercetători care sunt doctoranzi sau competitori ai căror tematică de cercetare se încadrează în tema proiectului, respectiv studiile realizate vor oferi un suport

suplimentar în susținerea tezelor de doctorat. Interdisciplinaritatea proiectului include specialiști în pediatrie, medicină internă, reabilitare, geriatrie, psihiatrie, psihologie, asistență socială, asistență și consiliere spirituală, sociologie, filosofie a medicinei și bioetică, fapt care va conlucra în realizarea abordării interdisciplinare a problemelor de sănătate a grupurilor vulnerabile studiate. La realizarea activităților în cadrul proiectului vor fi implicați voluntari (studenți, rezidenți, medici, membri ai asociațiilor de profil etc.). Instituții: Proiectul este susținut de instituțiile de cercetare și reabilitare partenere: centre de cercetare de peste hotare și instituții specializate din Republica Moldova.

9. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

- Centrul Național de Bioetică din Republica Moldova.
- Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie, Republica Moldova.

10. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

- Institutul Național de Patologie „Victor Babeș” din București, România.
- Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, România.
- Universitatea Națională de Sănătate „P.Shupyk” din Kiev, Ucraina.

11. Dificultățile în realizarea proiectului

Financiare, organizatorice, legate de resursele umane etc. (obligatoriu)

Datorită inerțiilor după acțiunile antipandemice și ale situației politice din regiune, caracterizate prin diferite restricții, au fost sistate unele deplasări planificate peste hotare. Concomitent o serie de acțiuni au fost reduse doar la online, ori în format mixt, ceea ce a creat o serie de incomodități fizice, psihice și organizaționale. Concomitent n-au fost posibile unele acțiuni, planificate suplimentar, de pretestare sociologică a unor grupuri vulnerabile și de specialiști dintr-o serie de instituții.

12. Diseminarea rezultatelor obținute **în proiect** în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor, reflectate în p. 6)

Lista forurilor la care au fost prezentate rezultatele obținute în cadrul proiectului de stat (Opțional) se va prezenta separat (conform modelului) pentru:

- Manifestări științifice internaționale (în străinătate)
- Manifestări științifice internaționale (în Republica Moldova)

1. OJOVANU, VITALIE. Doctor habilitat în filosofie. *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare*. Conferință Științifică Internațională. Ediția a V-a. USMF „Nicolae Testemițanu” ș.a. R.Moldova. 7-8 octombrie 2022, Chișinău. Raport la ședința în plen: *Realizări și perspective în explorarea potențialului științific privind viața, sănătatea și supraviețuirea*.
2. OJOVANU, VITALIE. Doctor habilitat în filosofie. *Etica în organizații: aspecte teoretice și applicative*. Masă rotundă (For internațional). Univ. de Stat din Moldova ș.a. R.Moldova. 18 martie 2022. Chișinău. Raport științific: *Aspecte ale implementării bioeticii în instituțiile medicale din Republica Moldova*.

3. RUBANOVICI, LUDMILA. Doctor în filosofie. *Etica în organizații: aspecte teoretice și applicative*. Masă rotundă (For internațional). Univ. de Stat din Moldova ș.a. R.Moldova. 18 martie 2022. Chișinău. Raport științific: *Specificul manifestării vulnerabilității la vârstnici*.

- Manifestări științifice naționale
- Manifestări științifice cu participare internațională

13. Aprecierea și recunoașterea rezultatelor obținute **în proiect** (premii, medalii, titluri, alte aprecieri). (Opțional)

Model: Nume, prenume; Distincția; Evenimentul (expoziție, concurs, târg ș.a.)

14. Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute **în proiect** în mass-media (Opțional):

- Emisiuni radio/TV de popularizare a științei

Model: Nume, prenume / Emisiunea / Subiectul abordat

- Articole de popularizare a științei

Model: Nume, prenume / Publicația / Titlul articolului

15. Teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în anul 2022 de membrii echipei proiectului (Opțional)

Model: numele și prenumele pretendentului, Titlul tezei / Teză de doctorat, postdoctorat, nume și prenume conducător.

16. Materializarea rezultatelor obținute **în proiect** (Opțional)

Forme de materializare a rezultatelor cercetării în cadrul proiectului pot fi produse, utilaje și servicii noi, documente ale autorităților publice aprobate etc.

Rezultatele obținute în cadrul cercetării sunt materializate sub formă de publicații științifice menționate în compartimentul de mai sus. Impactul social-economic preconizat reiese din raționalizarea eforturilor și resurselor în perioada de criză produsă de pandemia COVID-19, în special în scăderea poverilor asupra grupurilor vulnerabile și asupra sistemului de sănătate. În cadrul cercetării sunt elaborate 4 teze de doctor, care urmează să fie susținute la etapa ulterioară a proiectului. De asemenea în cadrul proiectului au fost realizate și susținute cu succes, pe note de „excelent” și „foarte bine”, 5 teze de licență de către studenții anului VI Facultatea Medicină nr. 1 (17-19 mai 2022 conform orarului aprobat).

17. Informație suplimentară referitor la activitățile membrilor echipei în anul 2022

- Membru/președinte al comitetului organizatoric/științific, al comisiilor, consiliilor științifice de susținere a tezelor (Opțional)

Model: Nume, prenume / Evenimentul (conferință, consiliu de susținere etc.) / Perioada / Calitatea (membru, președinte ș.a.)

- Redactor / membru al colegiilor de redacție al revistelor naționale / internaționale (Opțional)

Model: Nume, prenume / Revista / Calitatea (membru/redactor/recenzent oficial)

18. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect (obligatoriu).

REZUMAT

La etapa a III-a - Sinteza studiilor interdisciplinare a contingentului vulnerabil de populație cu stare severă de sănătate și posibilitățile de reabilitare a proiectului „Abordarea interdisciplinară bioetico-socio-medicală a contingentului vulnerabil de populație cu stare severă de sănătate și posibilitățile de reabilitare” au fost realizate următoarele activități:

1. S-au întreprins studii sociologice suplimentare (pe lângă cele realizate conform planificării anterioare) realizate în mod selectiv, unde în perioada pandemiei au fost întâlnite anumite dificultăți.

2. Au fost realizate analize științifice corespunzătoare, iar rezultatele investigațiilor întreprinse au fost prezentate și discutate la foruri științifice importante locale și internaționale. În cadrul cercetărilor efectuate s-a stipulat faptul, că în condițiile autohtone și regionale, sunt valabile postulatele clasice ale bioeticii potteriene, atât de mult aplicate în condițiile sociale occidentale. Concomitent în spațiul autohton sunt necesare anumite configurații specifice de valori și de repere bioetice pentru ca acestea să fie utilizate într-un cadru praxiologic, clinic sau organizațional, cu persoane vulnerabile bolnave sever. Studiile sociologie întreprinse anterior, dar și cele suplimentare, au demonstrat atât la pacienții de categorie vulnerabilă, cât și la personalul de specialiști ce interacționează cu ei, deficiențe în cunoașterea principiilor bioetice, iar la pacienți deseori chiar celor elementare. Respectiva stare de lucruri se atestă nu numai în condițiile sociale autohtone, dar și la scară regională, fiind specifice condițiile din statele Europei de Est. Compararea rezultatelor cu situația ce domină în unele state dezvoltate, denotă o serie de probleme ce urmează a fi soluționate în domeniul medicinei și cel al asistenței sociale. Bioetica constituie factorul și condiția facilitantă de abordare interdisciplinară a vulnerabilității la unele categorii de populație cu stare severă de sănătate.

3. S-au publicat materiale în baza studiilor interdisciplinare (sociologice, bioetice ș.a.) în culegeri ale forurilor științifice, reviste de specialitate sau compartimente din monografii. Cele mai importante dintre acestea includ elaborarea unui compartiment al monografiei internaționale „Здоров'я, Медицина та Філософія: стратегії виживання в умовах ковідної реальності (Kiev, 2022) unde s-a inclus un material inedit dedicat abordării bioetice a vulnerabilității pacientului în condițiile pandemiei de Covid-19 și organizarea forului internațional *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare*: Conferință Științifică Internațională. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Organizatori: USMF „Nicolae Testemițanu”, Centrul Național de Bioetică din R.Moldova; coorganizatori: Institutul Național de Patologie „Victor Babeș” din București, Universitatea Națională de Sănătate „P. Shupyk” din Ucraina, Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie din R.Moldova în care au fost prezentate subiecte de actualitate din diverse domenii ale științei și filosofiei, relevând cu predilecție problemele vieții și sănătății umane în condițiile societății contemporane, caracterizată prin diverse și complexe procese în toate sferile de activitate, fapt ce plasează omenirea în fața unor noi provocări.

4. Au fost organizate diverse acțiuni cu caracter practic, de instruire, pentru unele categorii de specialiști: *Workshop*-ul științifico-informativ pe teme actuale ale medicinei cu tema: „*Ethical dilemma of the vulnerable patient*” în cadrul Congresului internațional *MedEspera 2022: The 9th*

International Medical Congress for Students and Young Doctors, 12-14 May 2022; întruniri informative la penitenciarul din suburbia „Pruncul”, Secția de geriatrie a Spitalului Clinic al Min. Sănătății și Secția de endocrinologie a Institutului Mamei și Copilului; training-urile „Identificarea și abordarea stărilor de vulnerabilitate la minorii cu diabet zaharat”; „Persistența accentuată a vulnerabilității la persoanele aflate sub îngrijire paliativă”; „Vulnerabilitatea deținutului în cadrul consilierii sale spirituale pe fundalul stării precare de sănătate”; „Starea de sănătate și vulnerabilitatea persoanei”; „Abordarea pacienților vulnerabili în condiții speciale de internare”. În rezultat au fost instruite circa cincizeci de specialiști ce activează cu persoane de vârstă minoră sau vârstnică având stare precară de sănătate.

5. S-au analizat rezultatele obținute și s-a decis valorificarea acestora în următorul an de activitate în proiect.

SUMMARY

At stage III - Synthesis of the interdisciplinary studies of the vulnerable contingent of the population with a severe health condition and the possibilities of rehabilitation of the project "The interdisciplinary bioethical-socio-medical approach of the vulnerable contingent of the population with a severe health condition and the possibilities of rehabilitation" the following activities were carried out:

1. Additional sociological studies were undertaken (in addition to those carried out according to previous planning) carried out selectively, where certain difficulties were encountered during the pandemic.

2. Appropriate scientific analyzes were carried out and the results of the investigations undertaken were presented and discussed at important local and international scientific forums. In the framework of the conducted research, it was stipulated that in local and regional conditions, the classical postulates of Potter's bioethics, so much applied in Western social conditions, are valid. At the same time, in the native space, certain specific configurations of values and bioethical benchmarks are necessary for them to be used in a praxiological, clinical or organizational setting, with severely ill vulnerable people. The sociological studies undertaken previously, as well as the additional ones, demonstrated both in vulnerable category patients and in the specialist staff who interact with them, deficiencies in the knowledge of bioethical principles. The respective state of affairs is attested not only in local social conditions, but also on a regional scale, being specific in Eastern European states. Comparing the results with the situation that prevails in some developed countries, denotes a series of problems to be solved in the field of medicine and that of social assistance. Bioethics constitutes the facilitating factor and condition for an interdisciplinary approach to the vulnerability of some categories of the population with severe health conditions.

3. Materials based on interdisciplinary studies (sociological, bioethical, etc.) have been published in collections of scientific forums, scientific journals or sections of monographs. The most important of these include the development of a section of the international monograph "Здоров'я, Медицина та Філософія: середь виживань в виход ковідної реальності (Kyiv, 2022) where a material dedicated to the bioethical approach to the patient's vulnerability in the conditions of the Covid-19 pandemic was included and the organization of the

international forum Health, Medicine and Bioethics in contemporary society: inter and multidisciplinary studies: International Scientific Conference. 5th Edition. 7-8 Oct. 2022, Chisinau. Organizers: USMF "Nicolae Testemițanu", National Bioethics Center of the Republic of Moldova; co-organizers: National Institute of Pathology "Victor Babeș" from Bucharest, National University of Health "P. Shupyk" from Ukraine, the Institute of Physiology and Sanocrinology from the Republic of Moldova where current topics from various fields of science and philosophy were presented, revealing with predilection the problems of human life and health in the conditions of contemporary society, characterized by various and complex processes in all spheres of activity, a fact that places humanity in front of new challenges.

4. Various practical training actions were organized for some categories of specialists: The scientific-informative workshop on current medical topics with the theme: "Ethical dilemma of the vulnerable patient" within the MedEspera 2022 International Congress: The 9th International Medical Congress for Students and Young Doctors, 12-14 May 2022; informative meetings at the penitentiary "Pruncul", the Geriatrics Department of the Clinical Hospital of Min. of Health and the Department of Endocrinology of the Mother and Child Institute; trainings - "Identification and approach to vulnerability states in minors with diabetes"; "The heightened persistence of vulnerability in people under palliative care"; "Vulnerability of the prisoner in his spiritual counseling in the framework of poor health"; "Health and vulnerability of the person"; "Addressing vulnerable patients in special inpatient conditions". As a result, about fifty specialists who work with minors or elderly people with poor health were trained.

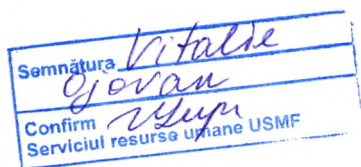
5. The results obtained were analyzed and it was decided to capitalize on them in the next year of activity in the project.

19. Recomandări, propuneri

E necesară o organizare mai eficientă a procesului de transfer de bani la edituri pentru publicarea culegerilor de materiale prezentate la forurile științifice respective planificate în proiect.

Conducătorul de proiect **OJOVAN Vitalie**

Data: 14.11.2022

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul de referință în cadrul proiectului din Programul de Stat
„Abordarea interdisciplinară bioetico-socio-medicală a contingentului vulnerabil de
populație cu stare severă de sănătate și posibilitățile de reabilitare”**

1. **Monografii** (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.2. monografii naționale

1. MEREUȚĂ, ION, OJOVAN, VITALINA, FEDAȘ, VASILE. Diabetul zaharat: Sistemul integral de corecție a stării funcționale în hiperglicemie. Chișinău: S.n., 2022. 48 p. ISBN 978-9975-3434-9-7.

2. Capitle în monografii naționale/internaționale

1. БАНАРЬ, И.П., ОЖОВАНУ, В.И., КОЖОКАРУ, В.П. Уязвимость палиативного пациента в контексте пандемии COVID-19. Биоэтический подход. In: *Здоров'я, Медицина та Філософія: стратегії виживання в умовах ковідної реальності.* Монографія. За наук. ред. С.В. Пустовіт, Н.М. Бугайової, Л.А. Палей. Київ: Українська асоціація з біоетики, 2022, с. 72-81. ISBN 5-7715-0746-9.

3. Editor culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale/internaționale

1. *Sănătatea. Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare.* Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Red. resp. și coord: V. Ojovanu. Chișinău: Print Caro, 2022. 312 p. ISBN 978-9975-165-12-9.

4. Articole în reviste științifice

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (cu indicarea factorului de impact IF)

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

4.4. în alte reviste naționale

5. Articole în culegeri științifice naționale/internaționale

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

1. МЕРЕУЦЭ, И.Е., ЛЕОРДА, А.И., ОЖОВАН, В.В. Морально-этические проблемы в исследовании сахарного диабета I типа у детей. În: *Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)*. Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 24-25 лютого 2022 року. Запоріжжя: ЗДМУ, 2022, с. 155-158.

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

1. BANARI, I., OJOVANU V. Bioetica socială în creația științifică a profesorului universitar, academicianului Teodor N. Tîrdea. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Red. resp. și coord: V. Ojovanu. Chișinău: Print Caro, 2022, pp. 41-49. ISBN 978-9975-165-12-9.
2. COJOCARU, VIOREL. Suferința – stare de vulnerabilitate a pacientului încarcerat. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Red. resp. și coord: V. Ojovanu. Chișinău: Print Caro, 2022, pp. 127-134. ISBN 978-9975-165-12-9.
3. CONDRATIUC, SVETLANA. Autostigmatizarea pacienților în psihiatrie. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Red. resp. și coord: V. Ojovanu. Chișinău: Print Caro, 2022, pp. 121-125. ISBN 978-9975-165-12-9.
4. GREJDEAN, T., NEGARĂ, A., MIHĂILAȘI, E., ȘORIC, G. Opinia referitor la influența factorilor modului de viață ce influențează starea de sănătate a populației 80 ani și peste. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Red. resp. și coord: V. Ojovanu. Chișinău: Print Caro, 2022, pp. 244-248. ISBN 978-9975-165-12-9.
5. OJOVAN, VITALINA. Oportunitatea reabilitării minorilor cu diabet zaharat de tip 1. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Red. resp. și coord: V. Ojovanu. Chișinău: Print Caro, 2022, pp. 249-256. ISBN 978-9975-165-12-9. <https://repository.usmf.md/handle/20.500.12710/22551>
6. TURCHIN, TUDOR. Aspecte bioetice ale acupuncturii în medicina modernă. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Red. resp. și coord: V. Ojovanu. Chișinău: Print Caro, 2022, pp. 136-142. ISBN 978-9975-165-12-9.

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

1. OJOVAN, ALA, OJOVANU, V. Medicina clinică în contextul realităților sociale curente. Sinteze bioetice. În: *Filosofia și perspectiva umană: Materialele Conferinței Științifice consacrate Zilei Mondiale a Filosofiei*, 18 noiembrie 2021, Chișinău. Coord. șt: A. Pascaru. Chișinău: „Artpoligraf”, 2022, pp. 100-108. ISBN 978-9975-3334-6-7.
2. OJOVAN, VITALINA. Calitatea vieții și modul de viață al copiilor cu diabet zaharat tip 1 cu vârsta de 12-18 ani în dependentă de modul de administrare a insulinoterapiei. În: *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*. 2022, nr. 2(73), pp. 148-151. ISSN 1857-0011.

6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

7. Teze ale conferințelor științifice

7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

1. BENZARI, MARINA. Vaccinarea anti covid -19 prin prisma bioeticii contemporane. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare.* Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Red. resp. și coord: V. Ojovanu. Chișinău: Print Caro, 2022, pp. 273-274. ISBN 978-9975-165-12-9.
2. OJOVAN, VITALINA. Aspecte psihosociale ale diabetului zaharat de tip 1 la copii. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare.* Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Red. resp. și coord: V. Ojovanu. Chișinău: Print Caro, 2022, pp. 299-301. ISBN 978-9975-165-12-9.
3. OJOVAN, VITALINA. Managementul datelor în procesul de cercetare medicală. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare.* Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Red. resp. și coord: V. Ojovanu. Chișinău: Print Caro, 2022, pp. 232-233. ISBN 978-9975-165-12-9.
4. OJOVANU, V. Dimensiuni conceptuale în abordarea vulnerabilității la persoane cu probleme de sănătate. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare.* Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Red. resp. și coord: V. Ojovanu. Chișinău: Print Caro, 2022, pp. 125-127. ISBN 978-9975-165-12-9.
5. OJOVANU, V. Subiecte etice actuale privind organizarea și realizarea studiilor clinice și de laborator în Republica Moldova. În: *Cercetarea, dezvoltarea și inovarea din perspectiva eticii globale: Materialele Conferinței Științifice Internaționale.* Ediția a 3-a, 15 aprilie 2022. Univ. Tehn. a Moldovei. Col. de red.: E. Lozovanu, C. Stoenescu et al. Chișinău: Tehnica-UTM, 2022, pp. 75-76. ISBN 978-9975-45-821-4.
6. POPESCU, ANA, ȘORIC GABRIELA. Aspectul multidimensional al vulnerabilității la vârstnicii din Republica Moldova. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare.* Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Red. resp. și coord: V. Ojovanu. Chișinău: Print Caro, 2022, pp. 134-136. ISBN 978-9975-165-12-9. <https://repository.usmf.md/handle/20.500.12710/22545>
7. RUSU, MARINELA. Decizia morală în îngrijirea paliativă. În: *Sănătatea, Medicina și Bioetica în societatea contemporană: studii inter și pluridisciplinare.* Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Ediția a V-a. 7-8 oct. 2022, Chișinău. Red. resp. și coord: V. Ojovanu. Chișinău: Print Caro, 2022, pp. 240-243. ISBN 978-9975-165-12-9.

7.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

7.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

Notă: vor fi considerate teze și nu articole materialele care au un volum de până la 0,25 c.a.

8. Alte lucrări științifice (recomandate spre editare de o instituție acreditată în domeniu)

8.1. cărți (cu caracter informativ)

8.2. enciclopedii, dicționare

8.3. atlase, hărți, albume, cataloage, tabele etc. (ca produse ale cercetării științifice)

9. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.1. manuale pentru învățământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)

10.2. manuale pentru învățământul universitar (aprobate de consiliul științific /senatul instituției)

10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

**Executarea devizului de cheltuieli, conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare
(la data raportării)**

Cifrul proiectului: 20.80009.8007.36

Denumirea	Cheltuieli, mii lei			
	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Remunerarea muncii angajaților conform statelor	211180	462,7		462,7
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	212100	111,1		111,1
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720	31,5		31,5
Servicii medicale	222810			
Servicii de editare	222910	15,0		15,0
Servicii neatribuite altor aliniate	222990			
Procurarea mașinilor și utilajelor	314110			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizite de birou	316110			
Procurarea activelor nemateriale	317110			
Procurarea combustibilului, carburanților și lubrifianților	331110			
Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, științifice și alte scopuri	335110			
Procurarea medicamentelor și materialelor sanitare	334110			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110			
Total		620,3	0,0	620,3

Notă: În tabel se prezintă doar categoriile de cheltuieli din contract ce sunt în execuție și modificările aprobate (după caz)

Rector **CEBAN Emil**

Economist șef **LUPAȘCO Svetlana**

Conducătorul de proiect **OJOVAN Vitalie**

Componenta echipei proiectului

Cifrul proiectului 20.80009.8007.36

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului)						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Ojovan Vitalie	12.11.1958	dr. hab. filos.	0,5 cumul	01.01.2022	01.01.2022
2.	Banari Ion	03.10.1983	dr. în. filos.	0,5 cumul	01.01.2022	01.01.2022
3.	Cobîleanschi Oleg	16.04.1961	dr. hab. șt. med.	0,25 cumul	01.02.2022	31.10.2022
4.	Condration Svetlana	01.04.1962	dr. șt. med.	1,0	01.01.2022	01.01.2022
5.	Siric Ala	10.08.1967	dr. șt. med.	0,25 cumul	01.02.2022	31.10.2022
6.	Șoric Gabriela	08.10.1976	dr. șt. med.	0,25 cumul	01.01.2022	01.01.2022
7.	Rubanovici Ludmila	10.12.1973	dr. în. filos.	0,25 cumul	01.01.2022	01.01.2022
8.	Cojocaru Viorel	07.09.1980		0,25 cumul	01.02.2022	31.10.2022
9.	Federiu Victoria	26.10.1982		0,5 cumul	01.01.2022	01.01.2022
10.	Ojovan Vitalina	28.05.1990		0,5 cumul	01.01.2022	01.01.2022
11.	Popescu Ana	14.07.1989		0,25 cumul	01.02.2022	31.10.2022
12.	Șargu Elena	12.10.1986		0,25 cumul	01.01.2022	01.01.2022

Pondereea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare	38,5%
---	-------

Rector

CEBAN Emil

Economist șef

LUPAȘCO Svetlana

Conducătorul de proiect

OJOVAN Vitalie

Data: 14.11.2022

EXTRAS DIN DECIZIE

16.11.2022

nr. 10/4p

Cu privire la aprobarea rapoartelor anuale de implementare a proiectelor din cadrul Programului de stat din domeniile cercetării și inovării (2020-2023), pentru anul 2022

În conformitate cu prevederile Ordinului Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare nr. 99 din 5 noiembrie 2020 *cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind raportarea anuală a implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării*, a Contractului de finanțare a proiectelor din cadrul Programului de Stat domeniile cercetării și inovării (2020-2023), precum și în rezultatul audierii publice a rapoartelor anuale de implementare a proiectelor, Consiliul științific

A DECIS:

1. A aproba raportul anual pentru anul 2022, de implementare a proiectului „*Abordarea interdisciplinară bioetico-socio-medicală a contigentului vulnerabil de populație cu stare severă de sănătate și posibilitățile de reabilitare*”, cifrul 20.80009.8007.36, din cadrul Programului de stat din domeniile cercetării și inovării (2020-2023), responsabil de proiect dl Ojovan Vitalie, dr. hab. șt. filos., conferențiar universitar.
2. A prezenta raportul anual pentru anul 2022, de implementare a proiectului „*Abordarea interdisciplinară bioetico-socio-medicală a contigentului vulnerabil de populație cu stare severă de sănătate și posibilitățile de reabilitare*”, cifrul 20.80009.8007.36, din cadrul Programului de stat din domeniile cercetării și inovării (2020-2023), responsabil de proiect dl Ojovan Vitalie, dr. hab. șt. filos., conferențiar universitar, Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare.

Secretar al Consiliului științific,
dr. șt. med., conf. univ.

Diana Calaraș

